

EELK JUURU MIHKLI KOGUDUSE LEHT

Nr 2 (24)

Detsember 2011

Aga kui variserid Jeesuselt küsisid, millal tuleb Jumala riik, vastas ta neile ning ütles: „Jumala riik ei tule tähelepanu äratades; ei öelda ka mitte: vaata siin! või: vaata seal! sest ennäe, Jumala riik on seespidi teie sees!”

Lk 17: 20-21

Prii leib!

Lapsepõlves kui uka-ukat sai mängitud, siis oli seal huvitav hüüatus, kui ei viitsitud enam otsida, kui enam ei leitud, siis hüüti: „Prii leib!“ Tänapäeval hüütakse ilmselt teisiti. Polnud see lause enam tollalgi nii meelitatav (tollal ei mõelnudki, mida see õigupoolest tähendab – lapsepõlves ehk polegi sõnad nii üksühesed); pärinedes ilmselt sõjaajast või kaugemast – ning oli väga konkreetne: prii leib (võibolla veel ahjusoe ja igati maius; tühjale kõhule alati maius) – söögiga meelitati, kõige tavalisemaga ja ilmselt töötas. Joosti kokku, tuldi peidust välja, seejärel alati ehk uut mänguosa.

Jeesus ütleb samuti: „Mina olen taevast alla tulnud elav leib. Kui keegi sööb seda leiba, siis ta elab igavesti...” (Jh 6:51), lisamata siia prii, kuid andes priilt ja veel juua: „... kes iganes joob vett, mida mina talle annan, ei janune enam iialgi, vaid vesi, mille mina talle annan, saab tema sees igavesse ellu voolavaks allikaks.” Jeesus ei meelita välja, vaid viitab sisse: süüa ja juua ei saa ju kuidagi väliselt või teoreetiliselt või virtuaalselt; ikka vahetult ja praktiliselt. Jumala Sõnaga on ka ikka nii: lugeda praktiliselt; sakramentidega

Fotod: Kalev Kask

ikka nii: praktiliselt... Jeesuse elurada pole teoreetiline, vaid ikka ja alati praktiline: „parandage meelt (sõnasõnalt: pöörake ringi; ehk välisest sissepoole), sest taevariik on lähedal...” Kusagil ei esine ta filosoofina, et filosoferige selle küsimuse üle, selle mõiste üle, vaid esitab mõistukõnesid, mida tuleb taibata sisemiselt, ja siis sisemus heliseb kiidulaulus Jumalale. Et Jeesusega kohtuda, et Jumalaga kohtuda, tuleb avaneda talle, tuleb peidust välja tulla (sellisest peidust nagu räägitakse jaanalindude kohta, et panevad pea peitu; ma ei näe, järelkult pole olemas). „Prii leib!” või „prii arm!” või lihtsalt „ole prii...!”

„Jumal on armastus;” - ni loeme Juuru kirikus võidukaarelt; tingimusteta armastus. Jumal pole juba inimest luues teinud tingimusi, kõike luues samamoodi – ikka tingimusteta. Ainsaks tingimuseks armastus, ühesus. Sellest monoteism. Jumal ei ole peidus, Ta on alati prii; temaga on alati prii. Inimesed on siin ise teinud hookus-pookust, sest pole hüüde peale tulnud peidust välja; vastupidi: on sündinud jumala peitu (kuid see pole prii Jumal – teda ei saa sündida). Jumalale

ei saa omi mängureegleid peale sündida, kuigi on püütud (Kristuse ristilöömine näiteks). Tema käib ikka oma otsatut rada; tema on algus ja ots.

„Teile on täna sündinud Taaveti linnas Päästja (priiks laskja), kes on Issand Kristus;“ öeldakse karjastele inglite poolt. 2000 aastat tagasi hüüti juba: prii leib! Miks siis istume ikka peidus, ikka veel...? Ülestõusnu ütles õkva: „Ennäe, ma seisn ukse taga ja koputan. Kui keegi kuuleb mu häält ja avab ukse, siis ma tulen tema juurde sisse ning söön õhtust temaga ja tema minuga.“ Sa ju kuuled küll, igäiks kuuleb. Nüüd on vaja virguda ja sündida. Ikka praktiliselt, kasvõi nii: Issand, aita, et suudaksin liikuda Sinu poole ühe sammu (esimene võib olla ürgraske). Ja nüüd teise ja kolmanda... Vabasta mind raskusest (patust) ja tee kannatlikuks edasisel rajal. Tee, et Sinu sünd, elu, surm ja ülestõusmine oleks minu sünd, elu, surm ja ülestõusmine. Oleks kohtumine Sinuga aina ja sulandumine sinusse elavaks veeks, priiuse leivaks...

Tauno Kibur,
koguduse õpetaja

Mõtteid ootuse ajal

Suvi ja sügis on jäänud seljataha, talv on käes. Veel mõni nädal ja siis saab ka see aasta läbi kõigi oma rõõmude, murede ja igapäevaaskeldustega. Tundub, et, mida aasta edasi – seda kiiremini aeg möödub ja ikka rohkem ja rohkem kipud vaatama enesesse ja kaaluma oma tegude ja mõtete üle.

Nii nagu loodus läheb ühest ajajärgust teise, läheb ka inimene. Vahe on vaid selles, et looduses kordub see aastast aastasse uuesti, aga inimene jätab teatud perioodi igaveseks maha ja seda, mis olnud, ei saa kunagi tagasi ja seda, mis tuleb, näeb alles siis, kui aeg käes.

Ja ongi adventiaeg käes. Aeg, mil hing on eriti õrn, nagu lapsepõlves ootad ka vanast peast seda kordumatut Jõuluimet. Ei loe, et Jõuludest on pikkamööda saanud kommertslik võidujooks. Septembri keskel olin Stockholmis ja kauplustes olid juba väljas jõulukaunistused. Aga see ei muuda minu jaoks midagi. Sest see õige hardus ja tunne tuleb ikka siis, kui aeg käes.

See on aeg, kus antakse üksteisele andeks ja mõeldakse sooja tundega sõprade peale ning oma lähedastele. Üllatatakse üksteist kinkidega, saadetakse kaarte parimate soovidega. Minu lapsepõlves öeldi, et Jõulud tuleb ise teha, siis on ikka päris õiged pühad. Olen minagi seda meeles pidanud ja ega alati peagi kink olema suur ega kallid. Vahel aitab piskustki – purk omavalmistatud pohlamoosi, endaküpsetatud jõulusai või küünal, mis valgust annab.

Kas me näeme sellel ootuse ajal seda, et kõigil ehk polegi raha osta kuuske, pole ehk küünaltki. Inimene on muutunud. Ehitatakse maju, mis kõrgusesse pürgivad, sõidetakse autodega, mis kihutavad suure kiirusega punktist A punkti B. Aeg tormab ja inimene koos temaga. Kõrgelt alla vaadates inimest seal all peaaegu ei näe ja autoga kihutades ka ümbritsevat loodust. Inimene on enda muredega ja rõõmudega üks.

Hiljuti kuulsin üht Jõululugu. Panen selle siia kirja. Kord Jõulude eel saatis Taevaisa inglid maa peale. Andis igapähele kaasa korvi ja palus korjata kokku inimeste pühade eelsed palved. Inglid ruttasid kähku käsku täitma. Kui

Foto: Kalev Kask

nad maa peale jõudsid, siis kuulsid nad aina inimesi palveid sosistamas. Kähku kirjutasid nad palved paberilehtedele üles, et meelest ära ei läheks. Korvid said palveid täis ja inglitel oli hea meel.

Kui nad Taevaisa juurde tagasi jõudsid ja hakkasid palveid ette lugema, siis muutus Taevaisa aina tõsisemaks, sest kõik olid abipalumised. Kes palus suuremat palka, kes suuremat korterit, kes uut autot ja nii edasi. Taevaisa vaatas inglite poole ja ütles: „Aga nüüd minge tagasi, sest te olete vist osa maha jätnud. Ma ei näe tänupalveid.“ Ja inglid läksidki tagasi. Tõesti oligi üks paberileheke korvist välja kukkunud. Tuul keerutas seda üksikut paberilehte.

Kui inglid selle Taavaisale viisid, olid

nad õnnatud, et rohkem ei olnud. Taevaisa võttis paberilehe ja luges: „Täna Sind Issand, et Sa olemas oled!“ Siis vaatas ta inglite poole ja ütles neile rahustavalt: „Ega ma rohkem lootnudki.“ Aga ta ei olnud enam tõsine ja tema soe naeratus valgustas kogu maailma.

Meil on ka hästi läinud? Ei ole vaja õhtul öeldagi midagi muud kui AITÄH! Aitäh selle eest, et me oleme kaitstud olnud. Ja teadmine, et kui mina Jumalat ei jäta, siis ei jäta ka tema mind. Soovin kõigile hingerahu ja avatud südant, küünlavalgust ja soojust sellel talvisel pimeduseajal!

Ilma Jensen

Hillar Pöld 100

Hillar Hans Pöld sündis 7 septembril 1911. a Kosel. Ristiti ligi kuu aega hiljem kodus.

Isa Harald Wilhelm Pöld, Kose koguduse õp, Ida-Harju praost ja piiblitõlkija; ema Selma (s Kirsell). Leeritati 10.07.1927 Kose kirikus

Haridus: Tallinna J. Westholmi eragümnaasium (1929), Eesti Kaitsevägi (lipnik, 1931), Tallinna Konservatooriumi klaveriklass (1935), TÜ usuteaduskond (Cand. theol, 1943), UI (Mag. theol, 1962).

Ordineeriti 04.04.1943 vikaar-õpetajaks Tallinna Piiskoplikus Toomkirikus piiskop J. Kõpu poolt.

Teenistuskäik: 1940-1943 Tartu Pauluse kog Iphtk organist ja noortejuht ning 1943 – 1944 abiõp, 1944 – 1945 Mõisaküla kog õp aset, 1945 – 1953

Pärnu Eliisabeti kog õp ja Pärnu praostk praosti kt, 1946 – 1953 Tori kog hooldajaõp, 1950 – 1953 Mõisaküla kog h-õp, 1953 – 1974 Simuna kog õp; 1974 – 1980 Juuru kog õp, Vahastu kog h-õp ja Ida-Harju praostk abipraost.

Lisaks: 1955 – 1980 Usuteaduse Instituudi õppejõud üldkirikuloo alal; al 1958 Piibli tõlke- ja al 1969 Agenda komisjoni liige.

Abielus: 1. Irene (s Reidak, 1909-1971), lapsed Joel-Siimo (s 1944), Anna-Leena (1947 – 2002). 2. Selma (s Sotnik, 1919-1995).

Suri 29. aprillil 1980. a Tallinnas ja on maetud Simuna kirikuaeda.

Allikad: KA toimik, Joel Pöld.

Tänavu septembris möödus meie koguduse endise hingekarjase Hillar Põllu sünnist 100 aastat. Järgnevad read on pühendatud tema mälestusele ja ta kuus aastat kestnud Juuru koguduse teenimisele.

Õpetajakohtade vahetamise tulemusena Ain Eenmaaga, mille tingis soov saada lähemale Tallinnale, õppejõu tööle Usuteaduse Instituudis, sai senisest pikaajsest Simuna koguduse õpetajast Hillar Põllust 15. jaanuarist 1974. a Juuru Mihkli koguduse õpetaja ja Vahastu koguduse hooldajaõpetaja.

Tallinn oli nüüd küll lähemal, ent tööd eelnevaga võrreldes märksa enam. H. Põllu tegevusest ja ajast Juuru koguduses saame hea ülevaate sirvides sõnalisi aastaaruandeid.

Ajastule omaselt iseloomustas neid aastaid pikaldane, kuid järjekindel tagasimine, mis avaldus peamiselt koguduse liikmete arvu pidevas kahanemises. Käes oli aeg, nagu õpetaja Pöld sügava murega märkis, kus *ainult surm, matused ja mälestamine toovad inimesi kirikusse Jumala juurde.*

Sellest hoolimata toimusid korrapärased jumalateenitused, piiblitunnid; tähistati koguduse, uue kiriku ja vennastekoguduse aastapäeva (viimased kaks on tänaseks unustusehõlma vajunud). Suurematel pühadel teenis kaasa 12-15-liikmeline naiskoor Leida Lõokese juhatamisel.

Populaarne ja rahvarohke oli H. Põllu organiseeritud evangeeliumi

kuulutusnädal 1979.a Mihklipäeva eel teemal „Elusta meid ning me kuulutame sinu nime“ (Ps 80: 19), kus jutlustasid mitmed külalisõpetajate ja teenistusi saatis rohke muusika.

Suurematest tegemistest kirikuhoone juures sel perioodil oli sisemine sanitaarremont 1975. aastal. Värviti üle võlvid, seinad ja laed, rõdude ja treppide barjäärid, pingistik jne. Värvid segas ja rohekashallid, beezhid toonid määras arhitekt Teddy Böckler. Kõik värvimistööd tegi Juhan Aamissepp Kohilast. Kirik muutus palju valgemaks ja rõõmsamaks. Eelnevalt olid kõik puitosad tumepruuni värvi.

Samuti uuendati kirikut uue tehnikaga. Seati üles esimene kellade helistamise süsteem (1974). Selle mõtles välja, ehitas ja seadis üles kingina kogudusele Arteemi Ert, kes oli ametilt elektrik ning Valter Kadariku järel koguduse juhataja esimees. Ülo Väling, organist ja muusikaõpetaja Raplast, ehitas praegu töötava võimendussüsteemi (1978).

Lisaks valmistas õpetaja Pöld ette praktiliseks tööks koguduses hilisema Nissi ja Kuusalu koguduse õpetaja Endel Kuulpak'i, kes siin oma prooviaasta läbis (1974).

1977. a laulatati Juuru kirikus Hillar Pöld ja Selma Sotnik, meditsiinitöötajast noorpõlvettav Tartu Pauluse päevilt. Selma oli Hillarile suureks abiks piiblitõlke tehnilise töö juures.

1980.a märtsis langes kirik aga röövi ohvriks hoolimata sellest, et kolm aastat varem sai kirikusse paigaldatud

Fotod: Joel Põllu erakogu

Hillar ja Selma Pöld 16.04.1977.

alarm. Kirikust varastati kolm paari 19. sajandist pärinevaid pronksist ja messingust küünlajalga ning altari piibel, mis on tänini leidmata.

Õpetaja Põllule mõjus see üsna rängalt ning ta tervis halvenes järsult. Järgneval kuul teostatud adenoomilõikuselt Tallinna Keskaiglast ta enam ei naasnud, Looja kutsus ta ära...

Õpetaja Hillar Pöld saadeti austusavalduste saatel Juuru ja Simuna kirikust viimsele teele ning ta põrm sängitati Simuna kirikuaeda.

Loe lisaks: Riho Saard. Hillar Pöld-100. - Eesti Kirik (nr.34-38) 31.08.-28.09.2011.

Kalev Kask

Palvest kantuna Eestimaa südames

Kolm kuud tagasi, ilusal hilissuve päeval, leidis aset koguduse palverännak kolme Viljandi praostkonna kirikusse – Pilistverre, Põltsamaale ja Kolga-Jaani. Miks said valitud just need kolm? Võimalik, et see oli seotud eesti ühe rahvusliku suurmehe, Kolga-Jaani koguduse õpetaja **Villem Reimani 150**nda, kui ka kauaaegse Põltsamaa koguduse õpetaja **Herbert Kuurme 100**. sünniaastapäevaga sel aastal. Pilistvere on aga kuulsaks saanud laulva revolutsiooni aastatest alates, kui paik, kus sündis Eesti Rahvusliku Sõltumatuse Partei, kuhu rajati stalinismiohvrite memoriaal ning kus aastaid on toimunud kirikunoorte suvised kokkutulekud. Kõige selle taga on emeriitõpetaja Vello Salumi tegevus, kes aastatel 1983 - 2007 teenis Pilistvere kogudust.

Mälestushetk Pilistvere kivikangrul

Peale hommikupalvust kodukirikus oligi **Pilistvere Andrease kirik** meie palverändurite esimene peatus. Tänu kohaliku koguduse vaimulikule diakon Hermann Kalmusele saime kirikuhoone ajaloost üksikasjaliku ülevaate. Kõige silmapaistvam on Pilistvere kiriku risti ja kukega torn. Tornikiiver hävis viimati novembris 1905, kui torni puitkonstruktsioonid tormituules kiriku katusele paisati. Läks mööda päris palju aastaid, kaks maailmasõda ja nõukogude okupatsioon, kui lõpuks aastal 1990 sai torn taastatud. Torn kõrgusega 70 m on Eesti maakirikute tornidest kõrgeim.

Kirik on ehitatud hiljemalt XIV saj alguses. Kunstiteadlase Alfred Vaga arvates on Pilistvere kirik Koeru kiriku jäljend, ent sarnasusi on tal ka Järva-Peetri kirikuga. Kirikus on barokstiilis

kantsel (1686), Tartu meistri Öhmani töö. Kantsli kujukesed olevat nikerdanud aga koguduse õpetaja Berthold.

Esimene iseseisev õpetaja tuli kogudust teenima aastal 1641. Ehkki kogudust on aastasade jooksul teeninud hulk tublisid mehi, pole nende tegevus ulatunud oluliselt väljapoole oma koguduse piire, peale Vello Salumi ja õpetaja Bertholdi. Viimane oli üks esimese eestikeelse piibli käsikirjade ümberkirjutajatest (tema käsikiri on säilinud Stockholmis). Peaks veel mainima seda, et Pilistveres leidis aset ka püüklakonverents aastal 1687, mis kestis neli nädalat ning mille käigus redigeeriti Uue Testamendi tõlge.

Külastasime ka kirikust 500m eemal asunud Pilistvere kommunistliku genotsiidiohvrite memoriaali (rahvapäraselt stalinismiohvrite memoriaal), mille rajamist alustati 1988.a hingepäeval. Koguduse ja Juuru rahva nimel aetasime sealsesse kivikangrusse endise nn Brasche põllult pärit kivi mälestamaks me kandi inimesi, kes samuti kannatasid kommunistliku režiimi repressioonide all.

Pilistverest Põltsamaale on 14 km. Pärast kehakinnitamist Põltsamaa populaarseimas söögikohas võisime põhjalikult tutvuda ühega vähestest Eestimaa kirikutest, mille pärast II maailmasõda taastas varemetest kogudus omal jõul Jumala abiga. Suured teened taastamise käimalükkamisel ja organiseerimisel olid õpetaja Herbert Kuurmel, kes teenis **Põltsamaa Niguliste kogudust** aastatel 1939–1993.

Otsene ehitustegevus toimus aastatel 1947-1952. See oli esimene taastatud kirik tolaeagses Eestis. Kirik taaspühitseti 9. novembril 1952 peapiiskop Jaan Kiivit sen poolt. Mõeldes sellele raskele ajale - sundkollektiviseerimine, küüditamine, stalinlikud repressioonid - oli ainuüksi juba ellujäämine ime, rääkimata vabatahtlikuna kiriku ehitamisest. Ometi jätkus inimestel tahtmist ja julgust seda teha ning jääda kindlaks oma põhimõtetele.

Taastamise olulisust näitab seegi, et Põltsamaale tooduna päästeti tõenäolisest hävimisest Tartu Ülikooli kiriku sisustus ja Viljandi Jaani kiriku orel, kui need pühakojad suleti nõukogude võimu tulekuga. Õpetaja H. Kuurme on kiriku taastamist võrrelnud materialiseerunud armastusega ja sellel on oluline tähendus kogu eesti rahva jaoks.

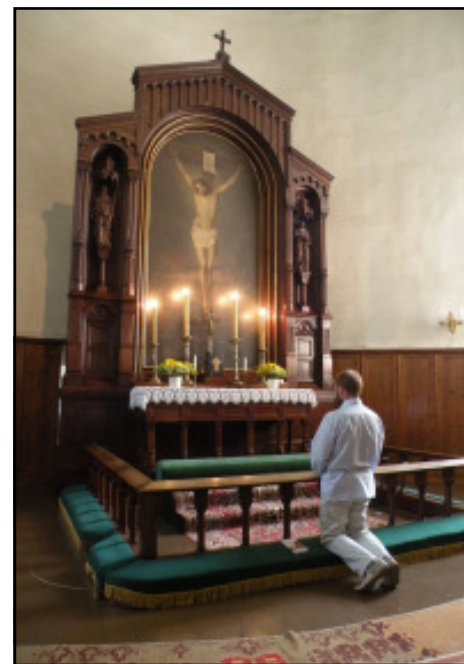
Põltsamaa kiriku rõdud ja puidust lagi, samuti orelirõdu kujundus mõjuvad väga koduselt. Õpetaja Kuurme ütluse järgi oli taastajatel püüd teha midagi eesti talutare stiilis. Tartu ülikooli kirikust pärinev altar on pööratava altarmaaliga: enamjao kirikuaastast näeb kogudus Julie Hagen-Schwartzi maali “Kristus ristil”.

Ülestõusmispühadest Taevaminemispühani saab imetleda Kaavelt pärit eesti soost kunstniku W. F. Krügeri maali “Naised haua juures”. Barokkorn taastati praegusel kujul 1969.

Põltsamaa kogudust on teeninud aastatel 1763-1804 õpetaja August Wilhelm Hupel, üks eestikeelse ajakirjanduse rajajaid, kes koos arsti P. E. Wildega 1766. aastast alates andis välja esimest eestikeelset ajakirja “Lühhiike õppetus...”. Lisaks pastori ametile oli Hupel ka kodu-uurija ning keeleteadlane.

Kolga-Jaani Johannese koguduse, kiriku ja pastoraadiga kui ka Villem Reimani mälestustoa ja MTÜ Kolga-Jaani Villem Reimani nimeline Rahvamaja hoone ja tegevusega tutvusime vast kõige põhjalikumalt, seda tänu eelkõige koguduse juhatuse esinaisele Urve Siilabergile ja juhatuse liikmele Hovard Nurmele, kellele siinkohal avaldame sügavat tänu.

Kolga-Jaani kirik pärineb sarnaselt Pilistvere kirikuga XIV sajandist ning tema neogooti stiilis torn on küllalt sarnane Juuru kiriku tornile. Sisustusest meenuvad orelivääri maalid, altaritagune vitraazh „Tulge minu juurde“ (1903) ning kantsli asukoht paremal pool, mis pole

Palves Põltsamaa kirikus

päris tavaline. Nii altarivitraazhi kui ka kantsli paigutamine paremale, et õpetaja oleks jutluse ajal kõigile kirikulistele nähtav, said teoks sel ajal, kui Kolga-Jaani õpetaja oli Villem Reiman (1861 – 1917). Lisaks sellele, et ta teenis Kolga-Jaani kogudust 1890. aastast alates kuni oma varase surmani, oli V. Reiman EÜS-i esimees, karskusliikumise edendaja, kiriku- ja kultuuriloolane ning eesti rahvusliku mõtte kandja.

Peapiiskop Andres Pöder on öelnud: „Reiman taotles kolme eesmärki: usulist, moraalselt ja rahvuslikku uuenemist. Ta propageeris kirikureformi, et Jumala sõna ulatuks iga eestlasele ja et kirik oleks tööpoolest rahva oma usu väljendus. Tema põhimõtted saavutasid sihi 1917.a toimunud I kirikukongressiga ja Eesti vaba rahvakiriku moodustamisega.“

Kolga-Jaani pastorina tegi Villem Reiman palju ka kohaliku elu edendamiseks, rajades näiteks mitmeid ühistuid. Viis aastat heitles ta kirikukonvendiga, kuni see lõpuks 27. novembril 1912. a otsustas kirikumõisast eraldada 65 ehituskrunti ja nii kerkis kiriku lähikonda V. Reimani päevil hulk maju.

Kogesime, et Villem Reimani vaim elab Kolga-Jaanis tänapäevalgi, kus

Fotod: Kalev Kask

Teelised Kolga-Jaani kiriku ees V. Reimani mälestusmärgi juures.

vallavalitsuse ja koguduse koostöö on tähelepanuväärselt viljakas. Külastanud veel ka V. Reimani kalmu kohalikul kalmistul võtsime suuna Kolga-Jaanist Vahastusse, kus pidasime kodus kirikus öhtupalvuse.

Täname meie õpetajat Tauno Kiburit,

kes päeva vaimulikke mõtet kandis ning kirikutes toimunud palvehetkedel seda meile jagas. Täname Jüri ja Imre Stroomi suurepärase reisiteeninduse eest. Tänu Jumalale kauni ja mälestusväärse päeva eest!

Joel Pöld

„Teeliste Kirikute“ suvi 2011

Teeliste Kirikud on Eesti Kirikute Nõukogu poolt korraldatav projekt. Selles osalevad paljud Eestimaa kirikud eri konfessioonidest. Projekti raames antakse välja teatmikud, milles kirjas kirikute lahtiolekuajad, erinevate koguduste juurde rajatud majutusvõimalused ja suuremad üritused, mida kogudused korraldavad. Ikka selleks, et suvisel või muul ajal rännuteel olev inimene saaks kirikutes käia.

Juuru kirik oli sel suvel avatud ainult nädalavahetustel. Graafik, mille täitmise eest vastutamine sedapuhku minu kätte anti, täitus suhteliselt kiiresti. Mu enese hoolde ühtegi valvekorda ei jätkunudki.

Valvuritele täitmiseks hoitakse kirikus valvapäevikut. Lisaks küllastajate arvule ja huvidele kirjutavad valvurid sinna ka oma mõtteid ning muljeid päevast ja ma pean ütlema, et see on üks mõnus lugemismaterjal.

Oli valvureid, kelle suureks pettumuseks küllastajaid ei käinudki. Oli ka valvureid, kes olid pettunud, et omaette raamatu seltsis mööda saadetava päeva asemel tuli rohkete küllastajatega tegeleda. Päevad pole vennad ja ka inimeste ootused on erinevad.

Kirikuvalvuri ametiga saab hakkama igaüks. Eesmärgiks ei ole giidi funktsioone täita, kuid paljud rändajad siiski hindavad kohaliku inimesega rääkimist. Küllastajad on tihti peale vaimustunud rõngasristidest või otsivad kirikuaiast oma esivanemate haudu. Imetletakse ka vitraazhe.

Meie kirik on väga kaunis, kui ta ka meile pikapeale igapäevasena tundub. Lisaks koguduse liikmetele on kirikuvalve projektis alati osalenud ka teisi kohalikke. Kirik on ju tegelikult kogukonnale tervikuna tähtis, ka nendel kohalikel, kes ise kogudusetöös ei osale, on

esivanemad oma panuse kiriku rajamisse andnud.

Suvel suurima kuumalaine ajal kutsus üks maakoguduse õpetaja inimesi kiriku jahedusse kuuma ees varjule. Ka meie kirikus oli kohalike osakaal kiriku küllastajate hulgas märkimisväärne. Ei teagi, kas see oli just jahedus, mis neid sinna tõmbas, või mõni ihust kaugem eesmärk. Tore, kui me ikka märkame, kuidas meil on vedanud, et meie kirik seisab nii õnnestunud asukohas nagu kirss tordi peal ja on Juuru asula kauniks tõmbenumbriks igale mööduvale teelisele.

Järgmisel aastal võtame kindlasti ka reedese päeva valvekorrade juurde. Loodetavasti jätkub siis ka minule mõni valvapäev. Siiski, valvurite pink pole iialgi liiga pikk. Kes tahab osaleda, võtku aga ühendust.

Lea Jalukse,
kirikuvalvurite koordinaator

V Juuru Orelisuvi 29. juuni - 23. juuli 2011

Viis aastat igavikku vaadates on vaid piisk meres, viis aastat inimese elus on päris pikk aeg, viis aastat kontserdisarja jaoks - kas seda on vähe või palju?

Juuru Mihkli kiriku orel jaoks on need viis suve olnud väga tegusad ja tänu tihedale kasutusele mängib pill senini hästi, kuulajate rõõmuks ning kogudusele hingekosutuseks.

V orelisuvi sai traditsiooniliselt alguse "lõppkontsertiga" 29. juunil, kus juba kolmandat aastat järjest mängivad õpilased ning õppejõud, kes enne seda on mitu päeva olnud Juuru koolis, **ajaloolise klahvpillide ja orkestrimuusika suvelaagris**. Sel korral olid lisaks Eesti lastele laagris ka soomlased, terve muusikakooli orkester lisalmist, kes pärast laagris osalemist võtsid osa ka meie laulu- ja tantsupeost. Tänu nende osalemisele mängis kontserdil kirikus koondorkester koos puhkpillidega, nii suurt ja kõlajõulist orkestrit pole Juuru kirikus enne kuulnud! Lisaks orkestrilugudele mängisid väikesed interpreetid orelil ja klavessiinil ka soololugusid, noorimad neist olid 7-aastased.

See suvi oli jälle ka kihelkonna-päevade suvi, mille raames 8. juulil toimunud öökonsertil musitseerisid Eesti üks tuntumaid saksofonimängijaid **Virgo Veldi** ja orelil **Ulla Krigul**, Eesti Muusika- ja Teatriakadeemia õppejõud ning Eesti noorema generatsiooni üks silmapaistvamaid organiste. Orel ja saksofon on kõrvupaitav kooslus, eriti meeldejäävalt esitas duo eesti vaimulike rahvaviiside töötlusi.

10. juuli õhtu kihelkonnapäevade lõppkontsert sai tänu koostööle jällegi XIX Rapla kirikumuusika festivali avakontserdiks, mida saabus kuulama isegi Eesti Vabariigi kultuuriminister ja festivali patroon Rein Lang. Kontserdil esinesid Rahvuskooperi solistid **Heli Veskus** ja **Priit Volmer**, orelit mängis allakirjutanu. Pärast kontserti toimunud koosviibimisel avaldas

Foto: Jaak Kadarik

Õed Ivesed - Aleksandra (viül), Gloria (viül, järgmise selja taga) Damaris (laul), Silvia (tshello) ja Liidia (klaver).

minister Rein Lang heameelt, et ka väikeses kohas nii kõrgetasemelisi kontserte korraldatakse.

Järgmine Orelisuve kontsert sai eriline just oma koosluse tõttu - võib julgelt öelda, et orelit ja kannelt koos musitseerimas tihti ei kuule. Juuru kirik on selleks akustiliselt sobiv, sest kirikuruum on väike ning orel ja kannel saavad koos mängida ka siis, kui kandesolist mängib "all" ja organist "üleva". Kandlemängija Kristi Mühlingule on Juuru Mihkli kirik südamelähedane, peaaegu kodukirik - tema suvekodu asub siinsamas lähedal.

"Õed Ivesed ja klassika" 19. juulil kogus kirikutäie kuulajaid, kogunisti viis ühe pere last: **Liidia, Silvia, Aleksandra, Damaris ning Gloria Ives** musitseerisid koos professionaalsel tasemel, lisades sinna suure annuse nooruslikku indu ja sära.

Orelisuvi lõppes 23. juulil Taani organisti **Anne Kirstine Mathieseni** kontserdiga. Anne Kirstine esituses sai kuulda tema enda seatud Edward Griegi klaverimuusikat orelile, samuti huvitavaid teoseid Taani nüüdisaegsest orelimuusikast. Alati on nauditav kuulata orelkunstniku soolokontserti, kus orelilt võetakse kõik, mis võtta annab ning kuulajad saavad osa huvitavast kõlavärvi-mängust.

V Juuru Orelisuve toetasid Juuru vald, Eesti Kultuurkapitali Raplamaa ekspertgrupp ning Juuru Mihkli kogudus. Loodame, et ka järgmisel aastal leidub toetajaid ja kuulajaid!

Kristel Aer,
Juuru Orelisuve peakorraldaja

Koguduse kooli teemal

(vt teateid lk 8)

Meister Eckhart: "Õilsast inimesest":

Peab esmalt teadma, et inimesel on kahesugune loomus: ihu ja vaim. Sellepärast on ka nõnda kirjutatud: kes isennast tunnetab, see tunnetab kõike loodut, sest kõik loodu on kas ihu või vaim. Meis on üks inimene sisemise- ja teine inimene välise loomuga.

Välise inimese juurde kuulub kõik see, mis on hinge küljes, ümbritsetud ja segatud lihaga ja millel on harilik ülesanne ihuliselt iga liikme jaoks, nagu silm, kõrv, keel, käsi ja sellesarnased. Ja seda kõike nimetab Kiri (pühakiri) vanaks inimeseks, väliseks inimeseks,

vaenulikuks inimeseks, teenivaks inimeseks.

Sisemine inimene, seda hüüab Kiri uueks inimeseks, taevalikuks inimeseks, nooreks inimeseks, õilsaks inimeseks. Ja selle kohta ütleb meie Issand, et üks õilis inimene läks välja kaugele maale ja sai omale riigi ja tuli tagasi... (st leidis üles oma taevaliku isamaa, oma "jumala näo", Jumala riigi, mis on inimeses - kog õpetaja lisand).

Pirnipuu seeme kasvab pirnipuuks ja päklikpuu seeme päklikpuuks: Jumala seeme Jumalaks. Kui juhtub, et hääli seemnel on rumal ja kuri juht ja töömees, siis kasvab ta keskele umbrohi ja kasvab ja tõrjub välja hääli seemne, nii et ta välja ei paista ja täis kasvada ei saa.

Et aga Jumal ise selle seemne on maha külvanud ja mulda pistnud ja sünnitanud, siis võib teda küll katta ja varjata, aga mitte kunagi ta ei kao ega kustu iseendas: ta hõõgub ja särab, paistab ja põleb ja kaldub vahetpidamata Jumala poole.

Origenes räägib ühe mõistukõne: "Jumala Poeg, Jumala kuu on hinge põhjas nagu elava vee kaev. Kes aga mulda, see on maiseid himusid tema päale viskab, see takistab ja katab ta kinni, nii et ta nähtavaks ei saa ja teda ei tunnetata. Aga ta jääb iseendana elama ja kui muld ära võetakse, siis ilmub ta jälle ja saab nähtavaks.

Juuru VIII kihelkonnapäevad

Juba kaheksandat korda kogunes Juuru kihelkonna rahvas, et väärtustada oma juuri, oma kodukanti ning selle aega ja lugu ning tunda seda nii olulist ühtekuuluvustunnet. Seekordsed kihelkonnapäevad toimusid 8.- 10. juulil Juurus ja Karitsa külas.

Öökonsert alustas

Kihelkonnapäevad avati 8. juulil särava öökonsertdiga kihelkonna keskuses Juuru kirikus. Kuulajad said osa saksofoni ja orelilummavast kooskõlast **Virgo Veldi** ja **Ulla Kriguli** esituses.

Külapäev Karitsas

Seekordne külapäev oli Karitsa (rahvapäraselt Karitsu) külas, mis ühtlasi tähistas 770. aastat esmamainimisest (Karisca). Küla kuulus sajandeid Tallinna Püha Miikaeli Naistsisterslaste Nunnakloostri ja Eestimaa Rüütelkonnale. 17. saj lõpul küla mõisastati ja rajati Karitsa mõis (Karritz), mis oli Kaiu kõrvalmõisaks. Eesti iseseisvusega kaasnenud maareformiga jaotati mõis asundustaludeks. 1977. a liideti külaga Salutaguse küla. Küla suuruseks on hetkel 15, 45 km² ja elanikke 75. Karjamõis on taastatud ja selles tegutseb Karitsu Rantsho, mis tegeleb lihavesi kasvatusega.

Külapäev avati pidulikult Karitsa karjamõisas. Avamisele järgnes aja- ja kodulookonverents ettekannetega karjamõisa ajaloolises viinaaia. Kaiu Põhikooli õpilased **Keterin Kahl** ja **Sandra Linaste** kõnelesid küla mäluhoidja Okki Hilda Põldroosilt kuulnud pärimuslugusid. **Aime Lindre** tõi kihelkonnarahvale tervitusi Kaiu kandi kõik talud ja saunad raamatusse raiunud tuntud genealoogilt Helju Linderilt ning meenutas endisi aegu Karitsas ja Salutagusel. Juuru koduloo-uurija **Eino Salmiste**, kelle lapsepõlv möödus Karitsa karjamõisas, kõneles kõlava pealkirja all „ Karitsa jõe aurikust“

Foto: Jaan Kurm

Karitsa karjamõisa valitsejamaja

Vastavatud Karitsa küla infotahvel

Foto: Jaan Kurm

karjamõisas elanud nutikast tehnika huviga poisist Viktor Jaanimetsast. Sõna sai ka **Enno Praats**, kes täpsustas, kuidas tekkis Karitsa järv. Karjamõisa „mõisnik“ Jaanus Vessart tegi ülevaate karjamõisa kaasajast ja Karitsu Rantsho tegevusest. Konverentsi lõpetas allakirjutanu lühiülevaatega küla ajaloost, mis oli ühtlasi ka tutvustuseks trükisoojale raamatule „**Karitsa küla ja mõisa lugu**.“

Konverentsi järel avasid külavanem **Jaanus Vessart** kauaaegsete külaelanike **Raivo Luige** ja **Meeta Pihlamäega** küla infotahvli küla kaardi ja lühiajaloo ning küla ühtsuse skulptuuri kõva kärgatuse ja vihmasahmaka saatel. Järgnes lustakas sõit küla kaarikul „Karritz“ kosutavale ühisele supisöömaajale Karitsa jahi- ja puhkebaasi. Kui kõht oli täis, võisid alata kihelkonna küladevahelised spordivõistlused alustades traditsioonilisest vägikaikaveost kuni maitsvate kookide järjestamiseni. Järgnes kihelkonna taidlejate „võistutantsimine“.

Õhtu eel pakkus **Kuimetsa näitetrupp IDU** rahvale viinaaiaid tujuküllase tüki „Aganad“. Näidendi järel kuulutati välja küladevaheliste võistluste üldvõitja - **Lau küla võistkond**. Võitjale anti üle auhinnaks trimmer ja teatepulgana pastori vana kohver kui järgmise kihelkonnapäevade külapäeva korraldajale. Külapäev lõppes meeleoluka simmaniga Karitsa jahi- ja puhkebaasis.

Kirikupäev

Kihelkonnapäevade viimane päev oli pühendatud kirikule kui kihelkonna ühendajale. Koguduse õpetaja pidas Juuru uuel luteri kalmistul kalmistupüha jumalateenistuse ja väikesel õigeusu kalmistul palvuse.

Pealelõunat toimus kirikus ajalookonverents „Kihelkond eile, täna, homme.“ Esinema olid palutud tuntud ajaloolased **Enn Tarvel** ja **Tiit Rosenberg** ning Eesti Rahva Muuseumi peaarhivaar **Tiina Tael**. Pea terve päev oli pastoraadi aias avatud ka kunsti-, käsitöö- ja vanavaralaat.

Kihelkonnapäevadele pani punkti XIX Rapla kirikumuusika festivali avakontsert, mida austas oma kohalolekuga ka Eesti Vabariigi kultuuriminister Rein Lang. Kontserdil esinesid Rahvuskooperi solistid **Heli Veskus** ja **Priit Volmer**, orelil saatis **Kristel Aer**.

Need kolm päeva andsid selgesti märku, et me jaoks ei ole Juuru kihelkond pelgalt unustatud ajalooline haldusüksus, vaid südameriik, kus õlatunne on tajutav, nagu Juuru koguduse õpetaja ja kihelkonnapäevade eestvedaja Tauno Kibur tabavalt ja sügavamõtteliselt täheldas.

Loe lisaks: Katrin Helend-Aaviku. Kolm päeva südameriigis, Nädaline 12.07.2011.

Kalev Kask

50 aastat leerist

Foto: Reet Trikmanni erakogu

**9. juulil 1961 õnnistati Juuru kirikus 23 noort.
Keskel õpetaja Juhan Vaher.**

Foto: Kerli Voltri

**Kuldleeripäeval 21. augustil 2011 Juuru kirikus.
Ees vasakult: Maie Mugamäe, Helgi Helde, Roose Kollo,
Reet Trikmann, Maie Roosimägi, Taimi Allikof, Olga
Kruuse, Voldemar Suhhanov, Olav Linaste.
Taga: Rein Põlluste, Riina Selks, Öie Mesila, õpetaja
Tauno Kibur, Enn Haas.**

Liikmeannetused

Liikmeannetusi võetakse vastu koguduse kantseleis, teine võimalus on teha ülekanne koguduse arveldusarvele 10220007994015 SEB-s (maksekorraldusele palume märkida annetaja ees- ja perekonnanimi, elukoht ja selgitus).

Suur tänu kõigile, kes oma kodukogudust meeles peavad ja toetavad!

KOGUDUSE TEATED:

* **Jumalateenistus armulauaga** igal pühapäeval kell 11.00. Iga kuu 1. pühapäeval pärast jumalateenistust kirikukohv.

* **Koguduse kool - kuu 1. pühapäeval pastoraadis**

Kuidas leida ja ühendada kaks kirikut - väline ja sisemine? Väline kui hoone, mille ehituslikkus, sellesse kootud palved, sakraalruum, seal loetud Pühakiri, läbiviidavad sakramendid juhivad sisemisele rajale - Jumalaga kohtumisele.

Kuidas ületada rajale kerkivaid takistusi: kuidas vabatahtlik töö koguduse juures võib olla abimeheks sisemisel rajal; kuidas pind teise (koguduseliikme) silmas võib mind teha

enda silmas palki nägijaks; kellele ma seda kõike teen; paljud küsimused ja vastused...

* **25. detsember kell 11.00 - 1. JÕULUPÜHA, KRISTUSE SÜNDIMISE PÜHA**

* 01. jaanuar kell 11.00 - Jõuluaja 2. pühapäev, **uusaastapäev**. Pärast teenistust toimub koguduse jõulupuu (jõulukohv) pastoraadis.

* 06. jaanuar kell 18.00 - **Kristuse ilmumise püha õhtuteenistus armulauaga**

* 08. jaanuar kell 11.00 - **Kristuse ristimise püha**; 1. pühapäev pärast ilmumispüha

* 15. jaanuar kell 11.00 - 2. pühapäev

pärast ilmumispüha

* 22. jaanuar kell 11.00 - 3. pühapäev pärast ilmumispüha

* 29. jaanuar kell 11.00 - 4. pühapäev pärast ilmumispüha

* 02. veebruar kell 18.00 - **Issanda templissetoomise püha, ehk küünlamaarjapäev**

* 05. veebruar kell 11.00 - 3. pühapäev enne paastuaega

* 12. veebruar kell 11.00 - 2. pühapäev enne paastuaega

* 19. veebruar kell 11.00 - pühapäev enne paastuaega

* 22. veebruar kell 18.00 - **Tuhkapäeva õhtupalvus**

* 24. veebruar kell 15.15 - **Iseseisvuspäeva palvus**

Koguduse kantselei (Tallinna mnt 24, 79401 Juuru, Rapla maakond) on avatud **K 12-18, P 9:30-10:30**, telefon **48 44 158**, e-post: juuru@eelk.ee.

Kodulehekülg www.juurukirik.ee.

Õpetaja Tauno Kibur (tel **56 450 552, 48 44 158**, e-post: tauno@eelk.ee).
Juhatuse esimees Kristjan Jalukse (tel **53 464 984**; kristjan@jalukse.pri.ee).

Toimetus:
Kalev Kask
Ülle Raavel
Martti Raavel